

2025

Jaarverslag

DE CASTEELSE POORT

museum van de stad Wageningen

Museum De Casteelse Poort

Bowlespark 1a, 6701 DN Wageningen

0317 421436

info@casteelsepoort.nl - www.casteelsepoort.nl

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	Blz. 3
Medewerkers	Blz. 4
Financiën	Blz. 5
Vanuij het bestuur	Blz. 7
Herinrichting	Blz. 8
Historische presentatie	Blz. 10
Tentoonstellingen	Blz. 12
Kunstcommissie	Blz. 15
Collectie	Blz. 16
Educatie	Blz. 19
Communicatie en public relations	Blz. 20
Gebouwbeheer	Blz. 22
Balie en winkel	Blz. 22
 Bijlage 1: Aanwinsten collectie	 Blz. 23
Bijlage 2: Vrijwilligers, die in 2024 actief waren voor het museum	Blz. 25

Bowlespark 1a
6701 DN Wageningen
KvK dossier 41049545

(0317) 42 14 36
info@casteelsepoort.nl
www.casteelsepoort.nl

Rekeningnr. IBAN NL39INGB0000421656
t.n.v. Stichting Historisch Museum Wageningen
BTW nr NL 8046 29 419

VOORWOORD

Het jaar 2025 was een actief jaar.

Zeker intern. Er werden weer veel tentoonstellingen georganiseerd en wist een groot aantal mensen ons museum te vinden. De tentoonstellingen, werk van onze vrijwilligers, betroffen vaak diverse Wageningse aspecten die mede de identiteit van de stad bepalen. En ook werk van hedendaagse kunstenaars was te zien in het Koetshuis, dat, omdat er ook kunst gekocht kan worden, nu de naam "Galerie" is gaan dragen.

Vrijwilligers zijn natuurlijk de spil van het geheel. De vele facetten die hun werk omvatten, of het nu gaat om het ontvangen van bezoekers, het glas en hapje bij openingen, de posters, de bedenkers van de tentoonstellingen en alles wat daartussen ligt, wij kunnen niet zonder hun aflatend enthousiasme en inzet. Niet te vergeten ook het soms wat onzichtbare werk van de conservator en de collectiecommissie.

Niet altijd gaan ontwikkelingen waar externe organisaties een rol spelen, zo vlot als wij dat zouden willen. Het bestuur blijft z'n uiterste best doen de noodzakelijke vergroting van expositieruimte in ons museum te kunnen realiseren.

Temeer daar er werkelijk zicht komt op het schilderij: "Het gezicht op Wageningen" van Jan van Goyen!

Liesbeth Tuijnman
Voorzitter

MEDEWERKERS

De samenstelling van het bestuur was in 2025 als volgt:

- Mw. E. Tuijnman, voorzitter
- Dhr. W. Heijman, vice-voorzitter
- Mw. E. Storch, secretaris (tot oktober)
- Dhr. D. van der Sleen, secretaris
- Dhr. W. de Wit
- Dhr. A.D. de Leur (tot december)
- Dhr. F.J.H.G. Huijbers (vanaf maart)
- Dhr. R. Keus (vanaf november)

Adviseur van het bestuur:

- Dhr. P.M. Kernkamp (gemeentearchivaris)

In 2025 waren er 75 vrijwilligers in het museum actief.

Het bestuur heeft zich ook in 2025 onder meer beziggehouden met:

- De uitwerking van het (ver-)bouwplan
- Samenwerking met de gemeente Wageningen met als doel het realiseren van het (ver-)bouwplan
- Stroomlijnen van initiatieven en verbeteren van de interne communicatie in een groeiende groep vrijwilligers
- Het aansluiten bij lokale initiatieven ter versterking van de culturele en historisch erfgoedsector
- Het initiëren van verdergaande inhoudelijke samenwerking tussen de Wageningse Erfgoedorganisaties en de Beleidsadviseur Cultuurhistorie van de Gemeente Wageningen
- Samenwerken met de Historische Vereniging Oud-Wageningen, de Stichting Gilde Wageningen en de Vrienden van de Casteelse Poort
- De aanzet tot een meerjarenbeleidsplan
- Het verbeteren van de video- en audioapparatuur en de beveiliging
- Het aanbrengen van gebouw technische verbeteringen

FINANCIËN

Voor een gedetailleerd overzicht van de financiën verwijzen we naar het financieel jaarverslag 2025.

Het resultaat 2025 kan, vergeleken met 2024 en 2023, kan als volgt worden berekend:

	2025	2024	2023
Subsidie gemeente Wageningen	€ 50.244	€ 49.838	€ 45.133
Opbrengst entreegelden	€ 26.412	€ 18.482	€ 14.077
Opbrengst winkelverkopen	€ 3.101	€ 2.622	€ 1.817
Opbrengst Uitgeverij	(€ 630)	(€ 1.171)	
Opbrengst Educatieprojecten	€ 1.066	€ 766	€ 1.427
Overige baten	€ 12.651	€ 6.126	€ 621
Totaal baten	€ 92.844	€ 76.663	€ 63.095
Tentoonstellingen en collectiebeheer	€ 19.447	€ 19.714	€ 20.165
Publiciteit	€ 5.346	€ 6.074	€ 5.106
Huisvesting	€ 47.423	€ 30.325	€ 33.248
Organisatie en kantoor	€ 8.113	€ 3.974	€ 4.335
Bestuur	€ 1.263	€ 2.169	€ 1.702
Totaal lasten	€ 80.592	€ 62.256	€ 64.556
Resultaat EBIT	€ 11.252	€ 14.407	€ -1.410
Rentebaten	€ 4.985	€ 5.358	€ 1.599
Exploitatieresultaat	€ 15.739	€ 19.765	€ 139

Het resultaat (EBIT) in 2025 daalde ten opzichte van het vorige jaar van € 14.407 naar positief € 11.252.

Dit verschil van ongeveer € 3.250 euro kan worden verklaard door:

- meer subsidie Gemeente Wageningen	€ 405
- meer netto-opbrengst entreegelden	€ 7.930
- meer resultaat winkelverkopen	€ 480
- meer overige baten	€ 6.525
- minder kosten Tentoonstelling/collectie	€ 400
- meer huisvestingskosten (vooralschilderwerk plafond)	€ 17.100
- minder opbrengst educatieprojecten	€ 300
- minder negatieve opbrengst uitgeverij	€ 540
- minder kosten publiciteit	€ 728

Ten aanzien van deze bedragen kan worden opgemerkt:

- **Subsidie Gemeente Wageningen**

Naast de reguliere exploitatiesubsidie is in het verslagjaar is een extra subsidie toegekend voor incidentele activiteiten, groot € 1.495 (vgl. vorig jaar € 2.945).

- **Opbrengst entreegelden**

Het aantal bezoekers (balieregistratie) daalde van 8.235 in 2024 naar 7.388 in 2025. De daling is het gevolg van vooral minder (geregistreerde) gratis toegangen (oorzaak: geen muziekterrassen). Het aantal 'zelf betalende' bezoekers bleef eigenlijk stabiel, maar de toename van de museumkaarten is wel opmerkelijk.

De meeropbrengst ad € 7.930 van entreegelden is nagenoeg geheel toe te rekenen aan de Museumkaart, veroorzaakt door:

- prijsstijging van het tarief (is € 3.85 was €2.50), effect circa € 6.200
- groter aantal bezoekers (429 bezoekers), effect circa € 1.650

Ter vergelijking een specificatie van de toegangen:

	2025	2024	verschil	%
Betaalde tickets	1.185	1.241	-61	4,9%
Museumkaarten	5.019	4.590	429	9,3%
Gratis toegang	1.184	2.404	-1.220	-50,7%
totaal	7.388	8.235	-752	

Een overzicht van de bezoekersaantallen in de afgelopen 5 jaar geeft het volgende beeld:

Jaar	Bezoekers	Opbrengst entree
2025	7.388	€ 26.411
2024	8.235	€ 18.356
2023	5.517	€ 14.077
2022	4.270	€ 12.840
2021	1.774	€ 5.839
2020	2.185	€ 5.328

VANUIT HET BESTUUR

Nieuwe statuten

Het bestuur heeft de statuten van de stichting uit 2008 vernieuwd. De belangrijkste aanleiding hiervoor is de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR) uit 2021, die maatregelen bevat om de kwaliteit van bestuur en toezicht bij verenigingen en stichtingen te versterken. Begin maart 2026 worden de nieuwe statuten bij de notaris gepasseerd.

Deze actualisatie bood tegelijk een mooie kans om de statuten aan te passen aan deze tijd. Zo is het nu mogelijk om online te vergaderen en digitaal besluiten te nemen.

Stadsmuseum

Daarnaast vormt dit een passend moment voor een naamswijziging. In de afgelopen achtendertig jaar heeft ons museum zich ontwikkeld tot een open en toegankelijke plek voor erfgoed, kunst en ontmoeting. Wij vertellen het verhaal van de stad — zoals die was, is en kan zijn — op een brede en inclusieve manier. Deze ontwikkeling maakt dat wij ons inmiddels met overtuiging profileren als Stadsmuseum: een naam die recht doet aan wie wij vandaag zijn en aan onze rol voor de stad en haar inwoners.

Een kleine, daadkrachtige groep is direct aan de slag gegaan met de onderhandelingen én het vinden van de benodigde financiering. Dat laatste is buitengewoon succesvol verlopen: dankzij de genereuze steun van verschillende sponsors zijn de benodigde middelen toegezegd. Wij zijn hen daarvoor zeer erkentelijk.

Ook is zorgvuldig onderzoek gedaan naar de herkomst van het schilderij, in samenwerking met de door ons aangetrokken kunsthistoricus en jurist Antoon Ott. Hieruit blijkt dat het werk, afkomstig uit Denemarken, geen roofkunst uit de Tweede Wereldoorlog is. Daarmee is een belangrijke stap gezet richting verwerving.

Naar verwachting komt het schilderij in het eerste kwartaal van 2026 naar Christie's Amsterdam voor o.a. inspectie door onze deskundigen. Daarna kunnen de onderhandelingen worden afgerond. Dat het "Gezicht op Wageningen" naar Wageningen komt, lijkt zéér waarschijnlijk. Wanneer het publiek het schilderij precies in ons museum kan bewonderen, is nog even afwachten — maar dat dit een aanwinst van grote betekenis is, -staat nu al vast.

Museumnorm

Museum De Casteelse Poort is lid van de Museumvereniging en officieel geregistreerd als museum. Een belangrijk voordeel hiervan is dat het museum inkomsten ontvangt via de Museumkaart. Uit onderzoek blijkt dat Museumkaarthouders bijna drie keer zo vaak een museum bezoeken, meer besteden tijdens hun bezoek en bovendien vaker niet-kaarthouders meenemen.

Deze landelijke trend is ook zichtbaar bij Museum De Casteelse Poort. In de afgelopen drie jaar is het aantal bezoeken van Museumjaarkarthouders gegroeid van circa 2.500 naar 5.000. In 2025 resulteerde dit in een opbrengst van ongeveer €19.500, wat neerkomt op bijna 70% van de totale bezoekersinkomsten.

Een voorwaarde voor het geregistreerd lidmaatschap van de Museumvereniging is dat het museum voldoet aan de zogenoemde Museumnorm. Deze norm bestaat uit een uitgebreid stelsel van kwaliteitscriteria, verdeeld over drie pijlers: Bedrijfsvoering, Collectie en Publiek.

In 2025 is de Museumnorm herijkt. Naar aanleiding hiervan is intern een plan van aanpak opgesteld om te toetsen in hoeverre het museum voldoet aan de vernieuwde criteria. Dit is extra relevant omdat de laatste toetsing van Museum De Casteelse Poort meer dan vijf jaar geleden heeft plaatsgevonden. Hierdoor neemt de kans toe dat het museum wordt geselecteerd voor de jaarlijkse steekproef.

Er is daarom aanleiding om systematisch te beoordelen in welke mate het museum momenteel aan de Museumnorm voldoet en welke aanpassingen noodzakelijk zijn om blijvend aan deze norm te voldoen.

HISTORISCHE PRESENTATIE

Voortgang herinrichting

In afwachting van de uitbreiding van het museum met de 'Zomerzaal' voert de Commissie Herinrichting zoveel mogelijk voorbereidende werkzaamheden uit, zodat we – als het moment daar is – voortvarend aan de slag kunnen. Met behulp van kleine subsidies pakken we kleinere projecten aan die meteen inpasbaar zijn in de huidige - verouderde – inrichting, maar die ook een verrijking betekenen voor de toekomstige renovatie.

Het verhaal van Gelderland: mediatour 'Waar gebeurd in Wageningen'

Op 4 juli vond de feestelijke opening van de Mediatour 'Waar gebeurd in Wageningen' plaats.

Elly van der Velde, projectleider van de commissie mediatour deed verslag van de ontdekkingen en obstakels gedurende het tweejarige wordingsproces. Dolly Verhoeven, emeritus bijzonder hoogleraar Gelderse geschiedenis, vatte boeiend en bondig de bewogen geschiedenis van Gelderland samen.

Bij tien historische objecten uit het museum zijn nieuwe verhalen gemaakt, die iets vertellen over de geschiedenis van Wageningen. Te beluisteren op je eigen mobiel door de QR-code te scannen. In een paar zinnen word je ondergedompeld in de vroegere tijd door middel van een kort, maar spannend hoorspel, inclusief achtergrondgeluiden. De Provincie Gelderland gaf subsidie en Erfgoed Gelderland ondersteunde het project.

De mediatour past ook in het grotere Verhaal van Gelderland en in ons herinrichtingsplan, waar het Wagenings landschap het verbindend element vormt.

Petitfour met QR-code mediatour.
(foto Tessa de Vries)

De koperschat van Wageningen: een van de topstukken van de Mediatour. (foto: RMO)

Emeritus professor Dolly Verhoeven.
(foto Tessa de Vries)

Projectleider Elly van der Velde.
(foto Tessa de Vries)

Stadsomroeper Willem en wethouder Maud Hulshof.
(foto Tessa de Vries)

Inventariseren van de collectie

Voordat de herinrichting van start gaat moet er een keuze gemaakt zijn uit de ca 5.000 voorwerpen van de museumcollectie die passen in de gekozen thema's zoals beschreven in het bidboek. Dat is een enorme klus, want nadat de keuze gemaakt is moet de informatie over het voorwerp gecheckt en zo nodig aangevuld worden. En is het nodig om het voorwerp te restaureren? En als de keuzes gemaakt zijn moeten er wellicht bruiklenen worden aangevraagd omdat er over een bepaald onderwerp geen geschikte voorwerpen in de collectie aanwezig zijn.

Nadat de mediatour gelanceerd was, kwam er weer meer tijd beschikbaar om hiermee verder te gaan.

TENTOONSTELLINGEN

Wisseltentoonstellingen 2025

In 2025 vonden de volgende wisselexposities plaats:

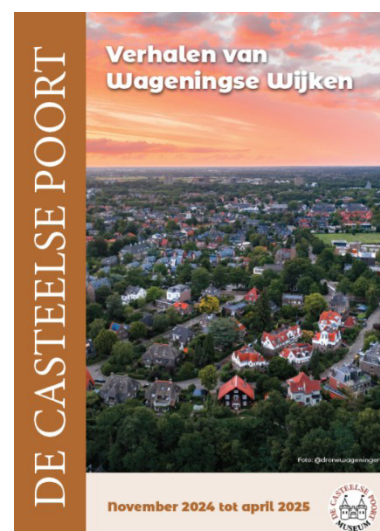
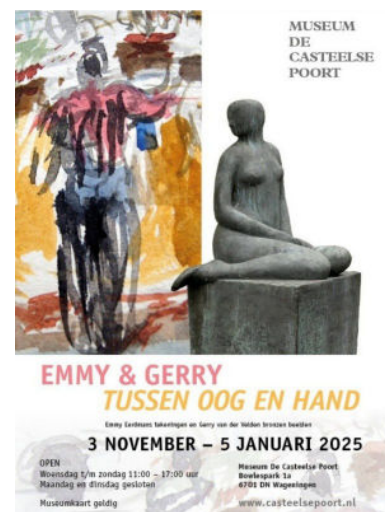
- Emmy & Gerry, tussen oog en hand: 2 november 2024 t/m 11 januari 2025
- Verhalen van Wageningse Wijken: 16 november 2024 t/m 27 april 2025
- August Falise (1875-1936): 25 mei 2025 t/m 26 oktober 2025
- Jan Prins; Altijd met wat was: 31 oktober t/m 16 november 2025
- Binnenveld, grenzeloos natuurlijk: 4 oktober t/m 16 november 2025
- Ben van Londen: 15 november 2025 t/m 15 februari 2026
- Twee eeuwen Wageningse Nut: 15 november 2025 t/m 15 maart 2026
- Kunst uit Huis; van huiskamer naar museumwand: 29 november 2025 t/m 22 maart 2026

Emmy & Gerry, tussen oog en hand

Emmy & Gerry leerden elkaar kennen in de jaren zeventig in de bronsgieterij van Ben Joosten in Soest. In 1963 trouwde Emmy Eerdmans met Ben Joosten, die in 2013 overleed. Gerry van der Velden zou bijna dertig jaar met Ben Joosten samenwerken, onder andere als docenten van de KEO Werkwinkel in Wageningen. Emmy Eerdmans won al op jonge leeftijd (in 1957) de Prix 2009 in de Rome voor haar schilderkunst. Haar leven lang is zij blijven tekenen en schilderen: landschappen, interieurs, havengezichten en vooral portretten van de mensen om haar heen. Tot aan haar overlijden op 15 december 2024 was Emmy nog steeds als kunstenaar actief. Gerry van der Velden (1947) tekent ook nog vaak, maar maakt vooral bronzen beelden. Meestal zijn dat mens- en dierfiguren. De beelden 'De Wachter' en 'De Koe' (beide in de Betuwe) zijn daarvan prachtige voorbeelden. Het beeld naast de ingang van het museum ('Zittende vrouw') is ook van haar hand. De serie van vijf beelden ('Luisteren') waaruit dit beeld is voortgekomen, was in de Opkamer te zien. De expositie is tot stand gekomen dankzij bruiklenen van Emmy Eerdmans, Gerry van der Velden, Hanne van der Woude, Niek Smaal en Omroep Gelderland.

Verhalen van Wageningse Wijken

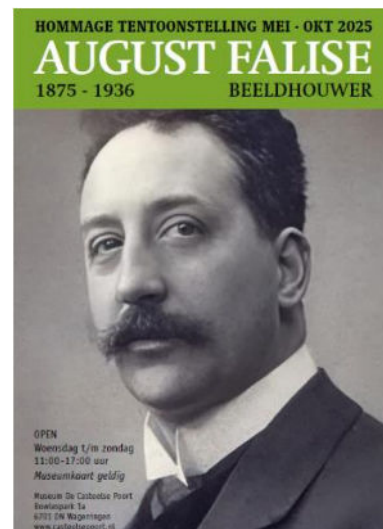
Officieel telt Wageningen twaalf wijken. In de expositie zijn er negen belicht, van noord naar zuid: Wageningen-Hoog, Noordwest, De Horsten, Boven- en Benedenbuurt, De Weiden en Boomgaarden, De Buurt, Kortenoord, Veluvia-Hamelakkers en Nude. Het buitengebied kwam reeds aan bod bij de expositie over de landschappen, de Campus en het centrum krijgen later museale aandacht. De expositie biedt een inkijkje in het sociale leven in verschillende wijken en verschillende tijden. Taric Schrader selecteerde voor elke wijk een karakteristiek of juist bijzonder dier en Laurens van der Zee zocht voor elke wijk een kenmerkend kunstwerk in de openbare ruimte, daarbij gebruik makend van de door hemzelf gemaakte website Beelden van Wageningen. Hans

van der Beek gaf een groot aantal diorama's van oude Wageningse huizen in bruikleen en Anja van Rennes maakte van elke wijk een schilderij met de voor haar kenmerkende vlotte toets en sprekende kleuren. Het laatste gedeelte gaat over de toekomst van het wonen in Wageningen. Daarbij wordt speciale aandacht besteed aan thema's als vergroening en duurzaam bouwen. Ook de inspanningen die nodig zijn voor huisvesting van jongeren, ouderen, asielzoekers en andere specifieke groepen komen aan bod. De expositie werd op 16 november 2024 geopend door burgemeester Floor Vermeulen.

August Falise (1875-1936)

Ter ere van zijn 150e geboortedag organiseerde het museum een overzichtstentoonstelling over de Wageningse beeldhouwer August Falise (1875-1936). Van veel musea werden werken in bruikleen verkregen (o.a. Roermond, Den Bosch, Eindhoven, Purmerend). Falise was beeldhouwer en medailleur. Hij maakte medaillons, medailles en beeldjes, maar ook grote standbeelden en alles daar tussenin: plaquettes, bustes en heiligenbeelden. Eén van de bekendste beelden van de Wageningse kunstenaar staat op de Markt in 's-Hertogenbosch: het beeld van de grote schilder Jeroen Bosch. In Tubbergen staat zijn beeld van de politicus Herman Schaepman. August Falise ontwierp alles zelf maar liet het uitwerken tot grote standbeelden over aan anderen, die dat met een voor die tijd zeer speciale techniek deden. In de katholieke kerk in de Bergstraat zijn zes kerkelijke beelden van Falise te zien. De beeldhouwer heeft talloze heiligenbeelden gemaakt die in veel katholieke kerken door het hele land terecht zijn gekomen. Zo staat er een groot beeld van Falise bij de katholieke kerk in Oosterbeek. Door heel Nederland staan tientallen grote beelden van August Falise. Menigeen kent De Zaaier, het beeld dat ooit bij de ingang van de Landbouwhogeschool (Bassecour) stond. De Zaaier is inmiddels gearriveerd op de Campus, de zaaier die zaden verspreidt als metafoor voor het verspreiden van kennis.

Jan Prins; Altijd met wat was

'Altijd met wat was' is de titel van het boek van de Randwijker Jan Prins (73). In het najaar organiseerde het museum daar een expositie over. Aan de hand van 21 foto's laat de maker Jan Prins op indringende wijze zien hoe zijn sterk religieuze opvoeding sporen heeft nagelaten. En hoe moeilijk het hem viel om daarvan los te komen. In zwartwitbeelden en met behulp van persoonlijke verhalen neemt hij de bezoeker mee terug in de tijd. De expositie stond slechts twee weken in de grote zaal boven, maar werd zeer gewaardeerd. Bij de opening was de zaal afgeladen vol.

Het Binnenveld: Grenzeloos Natuurlijk

De expositie 'Het Binnenveld: Grenzeloos Natuurlijk' is een reis door de geschiedenis van het Binnenveld, een provincie-overstijgende vallei met een rijke geologische, natuur en cultuurlandschappelijke geschiedenis. Het Binnenveld begint met gletsjers en koude vlakten. Daarna gaat het ontstane eikenbos ten onder in de veenvorming. De mens zorgt vervolgens voor een cultuurlandschap met polders, veenaafgraving, kastelen en waterwerken. In WOII wordt een deel onder water gezet, en werd het Binnenveld spergebied. Een grootscheepse ruilverkaveling rond 1950 maakt de landbouw efficiënter, maar verslechtert de natuur. Boeren, burgers en overheid hebben elkaar gevonden om natuurherstel te bevorderen. Het is vandaag een gebied met grote biodiversiteit waar landbouw en natuur samengaan. De expositie omvat kunstwerken over het Binnenveld van Bertus Haverkort, Sharon Burggraaf, Bertus Haverkort en Kees Veenendaal. Ook zijn er lokale producten te zien van

de boerderijen de Hooilanden en Het Binnenveld. De expositie vond plaats in het kader van de Maand van de Geschiedenis en kwam tot stand in nauwe samenwerking met Mooi Binnenveld, HV Oud-Wageningen en de BBLTHK. De expositie werd zaterdag 4 oktober 2025 feestelijk geopend. Erik-Jan Bijleveld (Wethouder Wageningen) en Willem Hendriks (Voorzitter Mooi Binnenveld) onthulden het overzichtspaneel van de tentoonstelling over de Geschiedenis van het Binnenveld.

Ben van Londen; werk uit het museumdepot

Zaal 4 van het museum is enkele weken ingericht met werk van Ben van Londen (1907-1987) uit het museumdepot. Typerend voor hem zijn afbeeldingen van de uiterwaarden en riviergezichten. Zijn werk werd goed verkocht. Hij woonde met zijn vrouw en twee dochters op het schip Tamalone, dat hij tevens als expositieruimte gebruikte. Na de Tweede Wereldoorlog lag het schip meestal in Wageningen bij Lexkesveer en – in de winter – bij de Grebbesluis bij Rhenen. Hij was lid van de kunstverenigingen Pictura Veluensis, Artibus Sacrum in Arnhem en De Acht. Hij was een van de drijvende krachten achter een naoorlogse doorstart van Pictura Veluensis. Hij overleed op 17 november 1987 en werd begraven op begraafplaats Harten in Renkum.

'Ter verheffing van het gemeene volk; Twee eeuwen Wagenings Nut'

Twee eeuwen Wagenings Nut begint met de oprichting van het Landelijke Nut, zoomt in op de belangrijkste activiteiten van het Wagenings Nut omstreeks het midden van de 19de eeuw, om te besluiten met het Nut anno 2025. Hoe zag een schoolklas er in de 18de eeuw uit? Wat veranderde er ten goede dankzij het Nut? Wie woonden er in de Nutshuisjes? Wat kregen de 'behoefteige kraamvrouwen' zoal in hun kraampakket? Wat voor vervangend werk kregen de werkloze arbeiders te doen? (Oud touw uitpluizen en grind zeven!) Kleurrijke 'Nutsprentjens voor de jeugd', een houten schooltas en ander schoolgerei, portretten, werkstukken, kasboeken en brieven, een documentaire over het ontstaan van het Nut, en het raadsel van de 4 nooit toegekende medailles geven een boeiend inkijkje in 200 jaar Wagenings Nut.

Kunst uit Huis

De oproep aan de inwoners van Wageningen om een van hun mooie, of dierbare (kunst)objecten in bruikleen te geven voor de tentoonstelling Kunst uit Huis, leverde genoeg enthousiaste reacties en aanbod op om drie museumzalen van het museum te vullen. Zaterdag 29 november waren de bruikleengevers te gast in het museum om als eersten de fraai ingerichte tentoonstelling te bekijken. Initiatiefnemer Jan Schakel noemde in zijn welkomstwoord dat de combinatie van object met het verhaal erachter, deze tentoonstelling indrukwekkend maakt. Mooie persoonlijke verhalen verbonden aan een dierbaar kunstwerk. Alle objecten met hun achtergrondverhalen zijn opgenomen in de prachtige catalogus. De museumzalen zijn zo ingericht dat zij een huiskamersfeer oproepen. De diversiteit van de bruiklenen is enorm: bronzen sculpturen, schilderijen, houten beelden, zeefdrukken, keramiek wisselen elkaar af. De bezoeker bekijkt niet alleen het voorwerp of schilderij, hij krijgt ook het persoonlijke verhaal van de bruikleengever mee. Dat geeft de tentoonstelling een extra dimensie.

Varia

Naast en in samenhang met de hierboven geschetste exposities heeft de TTC in 2025 diverse activiteiten ontplooid. Zonder compleet te zijn volgen hier enkele voorbeelden:

- alle exposities werden geopend met een speciale gelegenheid waar Vrienden en Vrijwilligers van het museum zijn uitgenodigd, alsmede betrokkenen bij het onderwerp van de expositie. Alle openingen kenden een programma met sprekers en werden goed bezocht
- bij de exposities over Falise, Wageningse wijken en het Binnenveld verschenen artikelen in het kwartaaltijdschrift Oud Wageningen
- alle exposities kregen aandacht van de plaatselijke pers: artikelen in de Stad Wageningen en uitzending bij Je Weet niet Wat je hoort bij RTV Rijnstreek
- bij de expositie over Wageningse Wijken en over Kunst uit Huis werden brochures uitgegeven. Een catalogus van het werk van Falise staat nog op de lijst van publicaties
- in samenwerking met de PR van het Museum en van HVOW werden lezingen georganiseerd rondom diverse exposities. Een uitgebreid programma was er rondom het thema van de maand van de geschiedenis: Natuurlijk!
- Op 14 september 2025 overleed Bert van den Broek. Hij werkte nauw samen met de Tentoonstellingscommissie bij de totstandkoming van de expositie Toontje Wageningen

Kees Montanus werd in 2025 als nieuw lid van de TTC verwelkomd.

KUNSTCOMMISSIE

De commissie is 2025 begonnen met de opening van sieraden van Ans Lukkassen en schilderijen en objecten van Erwin Michielsen, deze expo was van begin januari tot 7 april. Helaas was er door de val van een bezoeker een object beschadigd geraakt en moest het door de verzekering afgehandeld worden.

De volgende expo was van 12 april tot 7 juli en de kunstenaressen Rinske van Zandvoort met bronzen beelden en Ilse Aarsman met schilderijen hebben het koesthuis bezet.

Daarna met een grootse opening op 11 juli was het Henk Ruitenbeek met zijn illustraties die deze dag door de Burgemeester van Wageningen werd onderscheiden voor zijn 40-jarige werkzame jubileum. Er was een grote opkomst zodat er voor de andere vrijwilligers een tweede opening verzorgd moest worden.

De laatste expo die doorloopt in 2026 is van Annemiek Haring met wandkleden foto's en schilderijen en de kunstenaar Hetty van de Velden met keramiek.

COLLECTIE

Algemeen

Toen Museum De Casteelse Poort in 1988 voor het eerst haar deuren opende bestond de collectie uit een bescheiden aantal objecten, allen afkomstig uit het in 1965 ontbonden Historisch Museum Wageningen. Deze basiscollectie is sindsdien gegroeid door schenkingen en langdurige bruiklenen. Anno 2025 bestaat de collectie uit ongeveer 5000 objecten. In de loop der tijd werd er ook aangekocht, mede dankzij de financiële steun van De Vereniging Vrienden van de Casteelse Poort. Het laatste decennium kon het museum uit eigen middelen bijzondere objecten aanschaffen. Vanaf 2006 wordt actief op Wageningse kunst verzameld. August Falise is een van de speerpunten in het verzamelbeleid, passend bij de ambitie om in de toekomst het August Falise expertisecentrum te worden.

Nieuwe Aanwinsten

In 2025 kon het museum opnieuw interessante objecten toevoegen aan de collectie. De verzameling August Falise is uitgebreid met de aanschaf van een geglazuurd aardewerk sculptuur Vrouw met spinnewiel. Het museum heeft verscheidene werken van professor A.M. Sprenger aangekocht, waaronder zijn zelfportret. De Wageningse kunstenares Anja van Rennes had speciaal voor de expositie Verhalen van Wageningse Wijken een aantal schilderijen gemaakt van Wageningse wijken. Het museum heeft twee werken aangeschaft. Een andere leuke aanwinst is een doopjurkje en twee babykleertjes van Trudes Hoenders, geboren in Wageningen in 1907.

Een totaaloverzicht van de aanwinsten is te zien in bijlage ...

Anja van Rennes, Het klokgebouw

August Falise (1875-1936), Vrouw met spinnewiel, ca. 1907-1910

Professor A.M. Sprenger (1881-1958),
Zelfportret

Schenking van het doopjurkje van de
vader Tjaak en Johanna Hoenders.

Restauraties

Twee werken van August Falise zijn door Maud Schermer gerestaureerd. Het terracottabeeldje Vrouw met knapzak bestond uit gelijkde delen en ontbrekende kleine onderdelen. Het gipsen borstbeeld van H. van Ingen is ontstoft en licht schoongemaakt, opvallende chips zijn opgevuld.

In het najaar van 2025 is het plafond van de Historiezaal gerenoveerd. Bijna alle objecten zijn tijdelijk verplaatst naar het depot gecontroleerd op hun conditie. Enkele objecten hebben wat extra aandacht nodig, vervolgmaatregelen zullen in 2026 plaatsvinden.

Klimaatbeheer

De temperatuur en luchtvochtigheid geven een stabiel beeld. Bij speciale objecten en in vitrines rouleren mobiele temperatuur- en luchtvochtigheidsmeters om deze extra te kunnen monitoren. In het depot is sinds het aanschaffen van een airco en een luchtbevochtiger het klimaat goed te reguleren.

Registratie en ontsluiting van de collectie

De object registratie heeft geen achterstand. De aangeschafte werken van Sprenger zullen deels nog in 2026 verder geïnventariseerd en geregistreerd worden. De werkzaamheden voor digitale ontsluiting van de totale collectie zijn nog steeds in volle gang.

Voor het maken van goede foto's voor object registratie en (online) publicaties is er een fotoplek met professionele belichting apparatuur gerealiseerd.

Samenwerken en bijdragen

- De samenwerking met Erfgoed Gelderland met het project Het Verhaal van Gelderland is voortgezet. De deelnemende musea, waaronder ook Het Museum De Casteelse Poort presenteren zich o.a. met informatieve vouwkaarten en op www.verhaalvangelderland.nl. In het verlengde van dit

project is er binnen de regio Foodvalley samengewerkt wat resulteerde in het maken van een mediatour. Meer informatie hierover staat elders in het jaarverslag.

- Radio Gelderland bezocht voor een live-uitzending op 15 maart het museum.
- De collectie heeft een bijdrage geleverd aan de film *Wageningen Wereldstad*, in opdracht van Visum Mundi door Melchert Meijer zu Schlochtern gemaakt.
- De aquarel *Compositie*, van J.G. Jordens is opgenomen in het boek *De Ploeg op Schiermonnikoog*.
- Bijdrage en informatie verstrekt aan het boek *Momentum van Wageningen*.
- Bijdrage met foto's van objecten voor een gastles *Stil Verzet* elders in het land.
- Intern is de collectiecommissie verbonden geweest met de voorbereidingen van de tentoonstelling door deelname in de Begeleidings Adviescommissie Falise.
- De collectie heeft bijdragen geleverd aan twee interne tentoonstellingen *150 jaar August Falise, Wagenings beeldhouwer en Ter verheffing van het gemene volk; Twee eeuwen Wagenings Nut*.

Bruiklenen

Er zijn uitgaande bruiklenen geweest voor de tentoonstelling van de WUR Speciale Collecties *Beautiful Botany, illustrations by Berthe Hoola van Nooten and others*. In de BBLTHK was er tijdens de Boekenweek een kleine expositie. Er waren enkele museumobjecten te zien bij Herdenkingsexpositie in de Grote Kerk op 3 en 4 mei, georganiseerd door de 4meiwerkgroep

Tentoonstellingen collectie

- Expositie Glas-in-lood ramen Jos ten Horn
- Vitrine expositie *M.J. IJzerman, Burgemeester in Oorlogstijd*
- Ben van Londen; werk uit het museumdepot

Jos ten Horn (1894-1956), glas-in-lood (fragment): Koning David

EDUCATIE

De Educatiecommissie heeft in het verslagjaar een aantal projecten uitgevoerd:

- Gijsbert, een jongen in de Middeleeuwen die Wageningen ziet ontstaan WO2;
- Van evacuatie tot capitulatie, een project dat leerlingen van groep 7-8 door Wageningen voert van begin WO2 tot het einde ervan.

Verder zijn dit jaar door de commissie geen activiteiten aangeboden.

De digitale aanpassing, die i.s.m. de Hogeschool Ede is gestart heeft weliswaar een product opgeleverd voor Project WO2 maar dit product is vanwege geringe ondersteuning van de CHE door de medewerkers nog niet bruikbaar bevonden. De commissie zoekt andere participanten die een bruikbare ondersteuning kunnen bieden. Wel is er in de aanbieding e.e.a. gewijzigd zodat de aanbieding makkelijker loopt. Ook zijn de werkbladen kritisch bekeken en op enkele punten aangepast. Het geheel heeft een meer professionele uitstraling.

De Educatiecommissie bestaat uit ongeveer 8 personen die in meerdere onderdelen inzetbaar zijn. Helaas hebben we afscheid moeten nemen van Jan Oude Voshaar die jaren in de commissie heeft gefunctioneerd. Gelukkig meldt zich zo nu en dan een nieuwe vrijwilliger zodat we de projecten nog goed kunnen "bemensen".

De aanmeldingen voor het schooljaar '25-'26 zijn, zeker w.b. WO 2, zeer groot te noemen.

Algemene indruk

Evacuatiespel

Fotospeurtocht markt met de burgemeester

Onderweg meegenomen maakt het verschil.

COMMUNICATIE EN PUBLIC RELATIONS

De PR- en Evenementencommissie is verantwoordelijk voor de publiciteit rondom de activiteiten van het museum en voor een goede naamsbekendheid. De commissie schrijft berichten voor de pers, de website en social media. In samenwerking met ontwerpers Michel Hildebrand en Sanne Fonteijn-Roseboom worden posters, de nieuwsbrief en folders gemaakt. Commissielid Marlou Kursten maakt met Canva grafische ontwerpen voor posters.

De commissie vergadert zes keer per jaar met een vertegenwoordiger van het bestuur. Bestuurslid Wim de Wit nam waar voor Daniel van der Sleen.

Samenstelling en Taakverdeling PR commissie:

PR

- Annelies Hoogmoed, voorzitter, oude media, drukwerk begeleiding, nieuwsbrieven, website, kantooroverleg en achtervang Facebook en Instagram
- Marlou Kursten, beheer Social Media (Facebook, Instagram, X, Threads) Proef Wageningen, Cultuur in Wageningen en (achtervang website)
- Elisabeth van Strien, adviseur

Evenementencommissie

De evenementencommissie bestond uit Hannie Gnodde en Anne Marijke Rutten. Zij zijn gestopt. Er zijn geen nieuwe commissieleden. In 2025 werden geen evenementen georganiseerd, dat is een gemis want de activiteiten in 2024 werden goed bezocht en gewaardeerd door jong en oud

Nieuwsbrieven

Tweemaal per jaar in mei en oktober zorgt de commissie dat er een papieren nieuwsbrief verschijnt en ongeveer tweemaandelijks een digitale nieuwsbrief over nieuwe exposities.

De papieren nieuwsbrief informeert de vrijwilligers en de leden van Vereniging Vrienden van de Casteelse Poort over de activiteiten en plannen van het museum. Het bevat berichten van bestuur en alle commissies. De oplage is 250 stuks.

Website

De website is de belangrijkste bron van informatie over de museumactiviteiten en is altijd actueel. De digitale nieuwsbrief is gekoppeld aan de website. Zodra er nieuwe exposities zijn attenderen we vrijwilligers, de Vereniging Vrienden van de Casteelse Poort en abonnees (belangstellenden die zich hiervoor hebben opgegeven) daar met een email op. Webdesigner Wim de Vos geeft ondersteuning.

Social Media

We gebruiken social media: Facebook, Instagram, X voor aankondigingen en sfeerreportages van openingen van exposities en andere activiteiten. Op Facebook en Instagram groeit het aantal volgers. Ook sluiten we aan bij Proef Wageningen en Cultuur in Wageningen.

Stad Wageningen

De pr-commissie stuurt maandelijks een overzicht van de activiteiten van het museum naar Stad Wageningen om opgenomen te worden in de Evenementenkalender. Per expositie plaatsen we 1 advertentie in deze krant. We hebben goede contacten met Jan Boer journalist bij Stad Wageningen. Hij doet met regelmaat verslag van exposities en ander nieuws.

Kunstkrant en Museum Tijdschrift

Alle kunstexposities melden we aan bij de Kunstkrant en het Museum Tijdschrift. Voor de August Falise tentoonstelling kochten we een halve pagina bij de Kunstkrant waarvoor Jean Gardeniers de tekst schreef.

Kinderactiviteiten

In 2025 organiseerden we één gratis kinderactiviteit: een workshop tekenen o.l.v. Henk van Ruitenbeek voor kinderen (8+) gekoppeld aan zijn tentoonstelling. De ervaring leert dat een kinderactiviteit het best op zondagmiddag kan worden gehouden.

Avondopenstelling in Kerstsfeer

Volgens traditie ook dit jaar weer een goedbezochte, gezellige avondopening op vrijdag voor kerst georganiseerd door Marlou Kursten en Anne Marijke Rutten. Het museum is vrij toegankelijk en te bezichtigen en er traden twee koren op: 'Koor het Feest' en 'Just 4 fun' en een soliste Soula Esveld met begeleiding van Erik de Zeeuw en Koen Boschman. De bezoekers trakteren we op een glas glühwein.

Lokale evenementen

Uiteraard haakt het museum aan bij bestaande (jaarlijkse) Wageningse evenementen. In 2025 was dat de 5 mei viering, de Algemene Introductie Dag van nieuwe studenten en Open Monumentendag. Het museum is dan vrij toegankelijk.

Poster gemaakt door Michel Hildebrand.

Kunst uit Huis Foto gemaakt door Annelies Hoogmoed (Voorpagina Stad Wageningen)

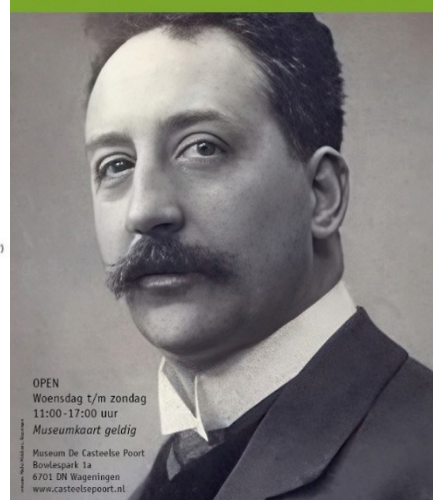
Workshop voor kinderen van 8-13 jaar onder leiding van Henk van Ruitenbeek Op 17 september 2025 van 14:00-17:00 uur

Doe je mee? Mail dan even je naam, leeftijd en telefoonnummer (van een ouder) door. Opgeven via pr@casteelsepoort.nl Er kunnen 12 kinderen meedoen en het is gratis!

Museum De Casteelse Poort
Bowlespark 1A, 6701 DN Wageningen
Telefoon 0317 42 14 36
www.casteelsepoort.nl

HOMMAGE TENTOONSTELLING MEI - OKT 2025
AUGUST FALISE
1875 - 1936 BEELDHOUWER

OPEN
Woensdag t/m zondag
11:00-17:00 uur
Museumkaart geldig

Museum De Casteelse Poort
Bowlespark 1A
6701 DN Wageningen
www.casteelsepoort.nl

Poster gemaakt door Michel Hildebrand.

Poster gemaakt door Marlou Kursten.

DE CASTEELSE POORT

GEBOUWBEHEER

In 2025 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

1. Het plafond van de Historiezaal en het stucwerk boven de schouw zijn opnieuw geschilderd. Dat was hard nodig, omdat de oude verflaag begon af te bladderen. Op advies van expert René Halbe uit Arnhem is het schilderwerk in twee fasen uitgevoerd. In fase 1 heeft schildersbedrijf Van Rennes de oude verflagen zoveel mogelijk verwijderd en een nieuwe witte verflaag aangebracht. Vervolgens heeft René Halbe in fase 2 de kleurafwerking verzorgd. Plafond en schouw zien er nu weer prachtig uit.
2. Voor buitenactiviteiten zijn twee grote, regenbestendige parasols aangeschaft. In vergelijking met een tent zijn deze gemakkelijk op te zetten.
3. De verlichting bij de balie is aangepast volgens de wensen van de baliemedewerkers.
4. Niet meer functionerende tl-balken worden standaard vervangen door ledverlichting. Dit zorgt voor een aanzienlijke besparing op de elektriciteitskosten.
5. Ter voorkoming van verdere schade aan de houten vloer zijn onder de stoelen in de J.J. de Goedezaal kunststof glijders aangebracht. De vloer zal in 2026 worden geschuurd en opnieuw in de olie worden gezet.
6. Op zolder is een fotolocatie ingericht. Dit is vooral ten behoeve van de collectiecommissie, maar kan ook worden gebruikt voor het maken van andere professionele foto's, bijvoorbeeld voor pr-aangelegenheden.
7. De schoonmaak is uitgebreid. Naast de twee uur op maandag, wordt er op vrijdag nu één uur schoongemaakt. Dat is een uitbreiding met een half uur.
8. Bruikleengevers en verzekering stellen steeds hogere eisen aan beveiliging. Daarom zijn in 2025 ook in zaal 1 camera's geplaatst.

Balie

In 2025 waren er 22 vrijwilligers werkzaam als gastvrouw/gastheer in de balie van het museum. Het blijft een fijne en gemotiveerde groep en er is balans tussen diegenen die door de week of in het weekend willen werken.

Iedere 6 maanden is er een baliemedewerkers bijeenkomst waarin de laatste belangrijke onderwerpen besproken worden en ervaringen uitgewisseld. Dit is ook het moment dat nieuwe medewerkers de anderen kunnen leren kennen.

Winkel

Het assortiment van de winkel is verder uitgebreid. Recentelijk toegevoegd bij de boeken is bijv. Het Momentum van Wageningen (Jelle de Gruyter/Wim Huijser/Coen Pepplinkhuizen) over een reconstructie van de Duitse Capitulatie.

BIJLAGE 1

Aanwinsten 2025

- 3150 Herdenkingstegel voor de Hollandse vrouw 1944-1945, schenking J.A. Bennebroek
- 3151 Putdeksel Wageningen 1935, gietijzer, 1935, anonieme schenking
- 3152 01 t/m 05 Schoolfoto's Ans Donkers 1976-1977, schenking dhr. W.J.M. Groenewegen
- 3153 Legpuzzel van de Nutsspaarbank te Wageningen, ca.1980, schenking dhr. L.C. van Loon
- 3154 Zilveren Wagenings theelepels, ca 1950-2000, schenking mevr. J.J. van Ammers-Douwes
- 3155 Schilderij, Zelfportret van professor A.M. Sprenger, aankoop
- 3156 Schilderij, Portret van Ineke Sprenger, dochter van, Prof.A.M. Sprenger, aankoop
- 3157 Handgeschilderde Chinese kleine pot te zien afgebeeld op nr. 3160, aankoop
- 3158 Schilderij Landschap met huis, vermoedelijk A.M. Sprenger, aankoop
- 3159 Schilderij Zelfportret, 1948, Prof.A.M. Sprenger,
- 3160 Schilderij stillevens met bloemen en appels, Prof. A.M. Sprenger, aankoop
- 3161 Foto van Prof. A.M. Sprenger, ingelijst, aankoop
- 3162 Houtgravure van een straatje, Johan Haak, schenking mevr. Rutgers-v Wissen
- 3163 Krijttekening Hooien, Johan Haak, 1951, schenking mevr. mevr. Rutgers-v Wissen
- 3164/65 Huishoudelijke voorwerpen Zwaantje Bosman uit de Wolfswaard, anonieme schenking
- 3167/68 Twee schilderijen van Anja van Rennes i.o.v. museum, aankoop
- 3169 Kaart van Wageningen 2015, schenking, dhr. J. Schakel
- 3170 Zangbundel voor het Nederlandsche Leger, 1915, schenking H. Van Wisgerhof
- 3171 Vuurstenen bijl, fragment, bodemvondst, schenking mevr. A.W. ten. Brink- de Jager
- 3172 Ets, Hotel de Wereld, 1976, Elly Vlag, schenking HVOW
- 3173 Sigarenbandjes ca. 1963-1967, schenking dhr. W. Kuitert
- 3174 Kaart van Wageningen 2015, schenking dhr. Schakel
- 3175 01t/m 03 Diverse Affiches van tentoonstellingen MDCP
- 3176.01 Houtsnede, Knotwilgen, 1953, Johan J Haak, schenking mevr. T.S. Constandse-Westermann
- 3176.02 Pentekening, Fantasielandschap, Johan J. Haak, schenking
- 3176.03 Pentekening, L'automne", 1962 Johan J. Haak, schenking mevr.
- 3176.04 Pentekening, ingekleurd, Stadsmuur Rhenen
- 3176.05 Pentekening, Fantasiebloemen, Johan J Haak,
- 3176.06 Pentekening, Fantasiebloemen, Johan J Haak
- 3177.01 Doopjurk van T. Hoenders geboren te Wageningen, schenking Johanna en Tjaak Hoenders
- 3177.02 Babyhesje van A.K.H Y Hoenders ingelijst, ca 1907, schenking
- 3177.03 Babyjurkje van A.K.H.Y. Hoenders ca 1907, schenking
- 3178.01 Gouache Moeder en kind, Emmy Eerdmans, schenking Emmy Eerdmans via Niek Smaal
- 3178.02 Aquarel Landschap met bomen, Emmy Eerdmans, schenking Emmy Eerdmans/Niek Smaal
- 3178.03 Gouache Blaaskwartet, Emmy Eerdmans, schenking Emmy Eerdmans/Niek Smaal
- 3178.04 Krijttekening Twee speler met bordspel, Emmy Eerdmans, schenking Emmy Eerdmans
- 3179 Culturele vlag van de Gem. Wageningen 2025, ontwerp H. Van Ruitenbeek, schenking HvR

- 3180 Schilderij Landschap met zicht op Neder-Rijn, Ben van Londen, schenking mevr. Neel van Wijk
- 3181 Jubileumtegel korfbalvereniging SSS, schenking gemeente Wageningen
- 3182 Sportbeker Korfbalvereniging SSS, schenking gemeente Wageningen
- 3183.01 t/m 04 diverse insignes en speld gemeentepolitie Wageningen, schenking dhr. D. de Wit
- 3184 Schrijfmap met topografische kaarten WOII, schenking HVOW
- 3185 Schilderij landschap met huis, ,Nel van den Muyzenberg, schenking familie Muyzenberg
- 3186 Boekje "Wageningen" met 10 foto's , 1921, Nordholt, schenking dhr. D. van der Sleen
- 3190 Sculptuur, geglazuurd aardewerk , Vrouw met spinnewiel, August Falise, aankoop

BIJLAGE 2

Vrijwilligers actief in 2025

Ben van den Berg

Sylvia Bomer

Monique Braakhuis

Arnold Braaksma

Eira Carballo

Ton Delhez

Egbert Egberts

Greet Eijkelenboom

Jan Figge

Jean Gardeniers

Jola Gerritsen

Hannie Gnodde

Willem Groenewegen

Liesbeth de Groot

Theo Guiking

Thea Hagen

Ans van der Heijden

Wim Heijman

Joke van Hoeven

Annelies Hoogmoed

Frits Huijbers

Anneke Jaarsma

Roeland Janssen

Annemieke Juffermans

Sonja Kruitwagen

Marlou Kursten

Tanja Ledoux

Dini Meurs-Leander

Jaap Mons

Loes Mulder-den Nijs

Jan Nab

Ger Naber

Ine Neven

Frits Niemeijer

Jilles van Nielen

Dick Pepplinkhuizen

Artur Pfeifer

Ingrid Reterink

Diny te Ronde

Sanne Fonteijn-Roseboom

Titia Russchen

Anne Marijke Rutten

Irene Sardi

Jan Schakel

Ineke Scheps

Imke Schlosser

Henk Schröder

Heleen Siegmann

Huib Silvis

Daniel van der Sleen

Evelien Storch

Elisabeth van Strien

Erik van Tiel

Liesbeth Tuijnman

Thuur Westermann

Eric Wijnacker

Jeffrey Whyte

Freerk Wiersum

Willem de Wit

Marianne Withagen

Ellen Zaal

Ditta van Vliet

Mark Vogt

Tessa de Vries

Saskia Werner